

с. 103), глагола (на первое место следовало поставить вид и залог, как категории, свойственные всем грамматическим формам, с. 247). Приставной звук [ш] у местоимений появился не после падения редуцированных (с. 218), а в доисторический период в результате действия закона открытого слогов (произошло перераспределение основы фонетического слова). Разряд относительных местоимений выделяется не по значению, а по функции (с. 214). Модальное слово *видать* соотносится не с предикативом (с. 383), а с глаголом.

В пособии без достаточной аргументации в основном воспроизведена старая виноградская классификация слов по разрядам (на наш взгляд, приемлемее было бы в изложении этого вопроса идти вслед за академическими грамматиками). Сплошь и рядом между лексическим значением и номинативным лексическим значением ставится знак равенства, что приводит к объединению семантической характеристики предлогов, союзов, частиц, междометий, которые, естественно, не имеют номинативных значений, но лексические (словесные) значения имеют, ибо это все-таки слова. Замечания авторов «служебные слова не имеют ярко выраженного лексического значения» (с. 352, 365, 373 и др.) неопределенны. Отмеченные недочеты могут быть легко устранены при переиздании.

Хотя пособие написано коллективом авторов, разноречив в стиле изложения почти отсутствует. Рецензируемая книга несомненно окажется очень полезной для студентов.

И. С. Козырев

Т. П. Бандарэнка. Аднатыпныя словазлучэнні ў сучаснай беларускай літаратурнай мове.— Мінск: Навука і тэхніка, 1981.— 130 с.

Манаграфія Т. П. Бандарэнкі прысвечана сістэматызацыі і апісання аднатыпных склонава-прыназоўнікавых і беспрыназоўнікавых словазлучэнняў з рознымі імённымі і дзеясловымі разрадамі слоў у ролі канструктыўна-вядучага кампанента. У ёй даследуюцца словазлучэнні, звязаныя паміж сабой адзіствам сэнсава-сітаксічных і словаўтваральных (дэрывацыйных) сувязей, агульнасцю граматычных значэнняў і семантычных функцый. Работа складаецца з трох раздзелаў. У першым з іх «Аднатыпныя субстантыўныя і дзеясловыя словазлучэнні» даследуюцца адпаведныя тыпы сітаксічных канструкцый з назоўнікамі і дзеясловамі ў ролі галоўнага слова, якія, будучы суадноснымі па ўтварэнню, знаходзяцца паміж сабой у цесных словаспалучальных і дэрывацыйна-семантычных сувязях. Асобна разглядаюцца аднатыпныя беспрыназоўнікавыя словазлучэнні з залежнымі кампанентамі ў форме роднага, давальнага і творнага склонаў, а таксама шматлікія групы склонава-прыназоўнікавых канструкцый з рознымі формамі граматычна падпарадка-

ваных слоў. На канкрэтных прыкладах з розных крыніц Т. П. Бандарэнка праследжвае магчымасці замены адных сітаксічных канструкцый другімі, адзначае выпадкі супадзення і адрознення іх па форме залежнага слова і значэнню. У мэтах больш поўнай і дакладнай характарыстыкі супастаўляльных канструкцый аўтар выкарыстоўвае метады структурнага апісання і трансфармацыйнага аналізу адпаведных трансформ.

У другім раздзеле «Аднатыпныя субстантыўныя і ад'ектыўныя словазлучэнні» разглядаюцца сітаксічныя канструкцыі з назоўнікамі і прыметнікамі ў ролі галоўнага кампанента. Словаўтваральная суадноснасць такіх словазлучэнняў у раздзе выпадкаў дапаўняецца семантычнай суадпаведнасцю.

Апошні, трэці раздзел «Аднатыпныя ад'ектыўныя і дзеясловыя словазлучэнні» прысвечаны аналізу суадносных сітаксічных канструкцый з прыметнікамі і дзеясловамі ў якасці апорных структураўтваральных кампанентаў словазлучэння. У гэтай групе супастаўляльных канструкцый падрабязна аналізуюцца беспрыназоўнікава-прыметнікавыя і адпаведныя ім дзеясловыя словазлучэнні з родным, давальным, вінавальным і творнымі склонамі назоўнікаў ці іншых слоў з агульным прадметным значэннем, а таксама суадносныя паміж сабой прыназоўнікавыя канструкцыі з рознымі склонавымі формамі залежных слоў у якасці граматычна падпарадкаваных кампанентаў адпаведных сітаксічных утварэнняў. Як і ў папярэдніх раздзелах, аўтар манаграфіі дакладна вызначае структурныя і семантычныя адметнасці тых і другіх груп словазлучэнняў, ролю і месца іх у агульнай сістэме словаспалучальных сувязей сучаснай беларускай літаратурнай мовы.

У «Заклучэнні» падагульняюцца назіранні аўтара над функцыянаваннем у мове суадносных семантыка-сітаксічных структур. Тут жа пералічаюцца фактары, якімі абумоўліваецца структурная і семантычная суадноснасць свабодных словазлучэнняў, адзначаюцца ўмовы, пры якіх устанаўліваюцца адносіны поўнай і частковай аднатыпнасці супастаўляльных канструкцый, а таксама выпадкі структурнай і семантычнай неадпаведнасці іх. Аўтар адзначае ролю канструктыўна-вядучага слова ва ўтварэнні новых структурна-семантычных тыпаў суадносных канструкцый, ускрывае дыялектыку ўзаемаадносін паміж структураўтваральнымі тыпамі словазлучэнняў, тэндэнцыі развіцця словаспалучальных сувязей і адпаведных груп словазлучэнняў. Разам з тым указваецца на супярэчлівы характар ўзаемадзеяння паміж структурнымі адзінкамі мовы, як і самімі працэсамі іх відазмяненняў і развіцця.

Навуковая праца Т. П. Бандарэнкі з карысцю будзе прачытана спецыялістамі мовазнаўцамі і ўсімі, хто цікавіцца праблемамі сучаснай лінгвістычнай навукі.

А. І. Наркевіч